
CORTICOSTEROÏDEN ALLERGIE

U BENT ALLERGISCH VOOR CORTICOSTEROÏDEN. WAT NU ?

Uw dermatoloog heeft aangetoond dat u allergisch bent voor (één of meer) corticosteroïden. Wanneer u hiermee in aanraking komt, kan dat aanleiding geven tot het ontstaan of verergeren van eczeem of andere allergische verschijnselen. Het is dus van groot belang dat u probeert om contact met deze corticosteroïden zoveel mogelijk te vermijden. Deze folder kan u daarbij behulpzaam zijn. Aangezien de folder informatie bevat die uw arts nodig heeft om u de juiste medicijnen voor te schrijven raden wij u aan om hem altijd bij u te hebben.

WAT ZIJN CORTICOSTEROÏDEN EN IN WELKE PRODUCTEN KOMEN ZE VOOR ?

Corticosteroïden zijn geneesmiddelen die afgeleid zijn van bijnierschors hormonen zoals iedereen die zelf in de bijniereen aanmaakt. Ze worden vooral gebruikt omdat ze ontstekingsreacties, waaronder allerlei vormen van eczeem, effectief kunnen onderdrukken. Corticosteroïden worden, afhankelijk van de ziekte of aandoening die bestreden moet worden, toegediend als tabletten, capsules of injectiepreparaten. Voor behandeling van afwijkingen van de huid kunnen corticosteroïden voorgeschreven worden in zalven, crèmes, emulsies, lotions en oordruppels; de slijmvliezen worden behandeld met neussprays, oogdruppels, zetpillen, klysma's (voor het darmslijmvlies) en inhalers (aerosols, bijvoorbeeld bij astma).

HOE ZIET ALLERGISCH CONTACTECZEEM DOOR CORTICOSTEROÏDEN ER UIT ?

Allergie voor corticosteroïden wordt met name gezien bij mensen die langdurig met cortico-steroidpreparaten op de huid behandeld worden, vooral bij lang bestaand eczeem aan de handen, de voeten, de benen, of in de oren. Door de behandeling daarvan met corticosteroïden kan men op een gegeven moment allergisch worden voor deze geneesmiddelen. Over het algemeen wordt dat niet of nauwelijks opgemerkt. Doorgaans wordt een allergische reactie gekenmerkt door een forse huidreactie met roodheid, bultjes, blaasjes, nattend eczeem en flinke jeuk. Bij een allergie door corticosteroïden wordt de reactie evenwel gelijktijdig door de corticosteroïden zelf onderdrukt, zodat een ernstig allergisch beeld zoals hierboven beschreven zelden optreedt. Men moet vooral bedacht zijn op het mogelijk optreden van allergie voor corticosteroïden wanneer eczeem of een andere huidaandoening niet goed reageert op behandeling of zelfs verergert. Allergie door aanbrengen van corticosteroïden op slijmvliezen (neus, oogleden, de mondholte, de luchtwegen, de geslachtsorganen en de anus) komt minder vaak voor. De meeste gevallen daarvan worden veroorzaakt door neusdruppels of neussprays; de symptomen van een allergische reactie hier zijn jeuk in en rond de neus, niezen, loopneus of verstopte neus, en eczeem rond de neusgaten. Wanneer corticosteroïden als tabletten of injecties worden gegeven aan daarvoor allergische personen, kan dit heel soms resulteren in een uitgebreide allergische huiduitslag.

WORDT MIJN ECZEEM GEHEEL VEROORZAAKT DOOR CONTACT MET CORTICOSTEROÏDEN ?

Het is niet waarschijnlijk dat uw eczeem of andere allergische verschijnselen geheel veroorzaakt worden door contact met corticosteroïden. Immers, u had al een bepaalde afwijking aan de huid (meestal eczeem of psoriasis) of de slijmvliezen, waarvoor de corticosteroïden werden voorgeschreven. Daar bent u allergisch voor geworden, waardoor de afwijking verergerd is of niet goed op de behandeling reageerde. Wanneer u nu niet meer in contact komt met de corticosteroïden waarvoor u allergisch bent geworden, blijft de oorspronkelijke huidziekte waarvoor ze werden voorgeschreven natuurlijk nog wel bestaan.

HOE KUNNEN ALLERGISCHE REACTIES VOORKOMEN WORDEN ?

Wanneer iemand allergisch is geworden voor een bepaalde stof, kunnen allergische reacties voorkomen worden door ervoor te zorgen dat er geen contact meer mee is. Dat geldt ook voor corticosteroïden. Aangezien corticosteroïden alleen door artsen voorgeschreven kunnen worden en ze niet voorkomen in andere producten of in de natuur, lijkt het heel eenvoudig om niet in aanraking te komen met corticosteroïden. Toch kan soms een probleem optreden. Immers, het kan zijn dat u een ziekte of aandoening heeft waarvoor behandeling met corticosteroïden wenselijk of zelfs noodzakelijk is.

Niemand is allergisch voor alle corticosteroïden, maar de meeste patiënten zullen wel op meer dan één corticosteroïd allergisch reageren. Hoe weten u en de dokter die het geneesmiddel moet voorschrijven dan welke veilig gebruikt kunnen worden?

HOE WEEET IK WELKE PRODUCTEN VEILIG ZIJN ?

De informatie in dit hoofdstukje is vooral bedoeld voor uw arts(en)!

De meeste dermatologen testen twee of drie corticosteroïden bij patiënten bij wie een allergische reactie op de huid wordt vermoed: tixocortolpivalaat, budesonide en hydrocortisonbutyraat. Dit zijn zogenaamde “indicatoren” voor corticosteroïdallergie. Wanneer voor deze stoffen allergie optreedt, is het aannemelijk dat u ook op één of meer andere corticosteroïden allergisch zult reageren. Dit zijn zogenaamde “kruisreacties”. De “kruisreagerende” corticosteroïden zult u moeten vermijden, daar deze bij u eveneens allergische reacties zullen veroorzaken.

In de tabel wordt een indeling van corticosteroïden in 4 groepen weergegeven, die in grote lijnen aangeeft welke corticosteroïden kruisreacties zullen vertonen. Bij patiënten met contactallergie voor tixocortolpivalaat komt kruisreactiviteit voor met de andere corticosteroïden uit groep A en met hydrocortisonbutyraat (groep D2). Deze kunnen dus in dit geval beter niet voorgeschreven worden. Patiënten met contactallergie voor budesonide vertonen vaak kruisreactiviteit met corticosteroïden in groep B, maar ook met enkele uit groep D zoals hydrocortisonbutyraat maar niet met betamethasonvaleraat. Hydrocortisonbutyraat kan kruisreageren met de corticosteroïden uit groep B.

De kans op kruisreactiviteit met andere corticosteroïden is gering; deze kunnen dus meestal veilig worden voorgeschreven. De corticosteroïden betamethasondipropionaat, betamethasonvaleraat, desoximetason fluticasonpropionaat en mometasonfuroaat zijn uit allergologisch oogpunt relatief “veilig”. (De kans daarvoor allergisch te worden is gering, evenals de kans op kruisreactiviteit bij aangetoonde allergie voor tixocortolpivalaat en budesonide.

OVERIGE NUTTIGE INFORMATIE

Het is belangrijk dat de apotheek op de hoogte is van uw allergie. U doet er verstandig aan om daar door te geven voor welke corticosteroïden u overgevoelig bent. Ook is het belangrijk dat u altijd aan uw huisarts of andere artsen die u medicijnen voorschrijven vertelt over uw allergie. Wanneer u deze folder laat zien, zal het voor hen gemakkelijker zijn om, wanneer behandeling met corticosteroïden bij u noodzakelijk is, een juiste keuze te maken.

Tabel. Voorbeelden van in Nederland voorgeschreven corticosteroïden

GROEP A Hydrocortisone-type

cortison (acetaat)
fludrocortison
fluormetholonacetaat
hydrocortison (acetaat, natrium succinaat)
methylprednisolon (acetaat, Na-succinaat)
prednisolon (acetaat, dinatrium-fosfaat, natrium-succinaat, pivalaat)
prednison
tixocortol pivalaat

GROEP B Triamcinolonacetonide-type

budesonide
fluocinolonacetonide
triamcinolonacetonide

GROEP C Betamethason-type

betamethason (dinatrium-fosfaat)
desoximetason
dexamethason (dinatrium-fosfaat, natrium-sulfobenzoaat)
diflucortolonvaleraat
flunisolide
flumethasonpivalaat

GROEP D1 Betamethasonvaleraat -type (stabiele esters)

betamethasondipropionaat
betamethasonvaleraat
beclometason dipropionaat
clobetasolpropionaat
clobetasonbutyraat
fluticasonpropionaat
mometasonfuroaat

GROEP D2 Hydrocortisonbutyraat-type (labiele esters)

Hydrocortisonbutyraat